

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И НАУКЕ

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2010/2011. година

ТЕСТ 1

СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД НА ТЕСТУ

Тест који треба да решиш има 20 задатака, а за рад је предвиђено 120 минута. Сваки задатак најпре пажљиво прочитај и размисли о томе шта се у њему тражи. Прво реши оне задатке који су за тебе лакши, а касније решавај оне задатке који су за тебе тежи.

Пажљиво прочитај текст сваког задатка јер је у њему објашњено на који начин треба да одговориш. У задацима се од тебе тражи да заокружиш слово испред тачног одговора, да спојиш делове одговора, да нешто напишеш и др.

Увек користи пуне називе приликом решавања задатака, скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати: прилошка одредба за место, а не п.о.м.).

У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати, то је простор у који се уписује број бодова.

На овој и последњој страни немој ништа уписивати.

Тест мораш да попуниш **хемијском оловком**. Током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу. Задатке решавај прво графитном оловком јер тако имаш могућност да, уколико уочиш грешку, ту грешку исправиш.

Пре него што предаш тест, провери своје одговоре још једном, а потом све одговоре напиши хемијском оловком. Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат, као ни одговор који је прецртаван и исправљан хемијском оловком.

Ако завршиш раније, предај тест дежурном наставнику и тихо изађи да не сметаш другима.

Желимо ти много успеха на испиту!

1. Прочитај текст, а потом уради задатак.

Креда

Креда, обична наша бела школска креда, има необично име и још необичније порекло. Она потиче с југа, са данашњег грчког острва Крита, познатог још и под старим именом Крета. Тим другим, старијим именом, именом Крета, називали су стари Латини (Римљани) једну белу, крхку писаљку од кречњака – вероватно зато што су је донели с Крете приликом неког војног похода. У нашем језику, или у језику из ког смо ту реч преузели, латинска *креџа* (или *creta*, како су они писали) постала је – креда. Пишући њоме свакодневно по школској табли, ми данас и не помишљамо да та обична, ломљива писаљка носи име једног великог острва, надалеко чувеног по својој старој уметности и писмености.

(Милан Шипка, *Приче о речима*)

У табели се налазе неки од података из овог текста. Стави знак + уколико сматраш да је податак **важан** за објашњење порекла речи креда и знак – уколико сматраш да податак није важан.

Податак из текста	+ или -
Пишемо кредом по табли, свакодневно.	
Стари назив острва Крит је Крета; отуда и назив за ову писаљку.	
Крит је чувен по својој старој уметности.	
Од латинске речи „крета“ постала је реч „креда“.	

2. **Импресум** је део књиге у којем су забележени подаци о издавачу, књизи, штампарији и људима који су допринели да књига добије свој коначни облик. Пажљиво прочитај информације из импресума и реши постављене задатке.

Доситеј Обрадовић ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА
Издавач Нолиш, Београд, Теразије 27
Главни и одговорни уредник Милош Стамболић
Уредници Милица Николић Радивоје Микић
Ликовно обликовање Боле Милорадовић
Технички уредник Горча Стаменковић
Коректор Љубинка Којић
Тираж 10.000
Штампа Тискарна Људска <i>прав</i> ица, Љубљана, Копитарева 6
ISBN 86-19-01613-X 1989.

1. Подвуци назив дела на које се импресум односи.

2. Напиши име града у којем је одштампана књига.

3. Заокружи слово испред имена техничког уредника књиге.

- а) Милица Николић
- б) Радивоје Микић
- в) Милош Стамболић
- г) Горча Стаменковић

3. У књизи *Приповедачи IV* у издању Матице српске и Српске књижевне задруге објављени су биографски подаци о писцу Радомиру Константиновићу и библиографија његових дела. Прегледај тај део књиге и пронађи у њему тражену информацију.

РАДОМИР КОНСТАНТИНОВИЋ

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

1928. 27. марта рођен у Суботици
 1947. студира на Филозофском факултету у Београду
 1950. објављује прву књигу: есеј о Ђури Јакшићу
 1951. објављује збирку песама *Кућа без крова*
 1952. члан редакције часописа *Младосић*
 1954. објављује први роман *Дај нам данас*; уређује *Књижевне новине*
 1962. уређује ревију *Данас*

БИБЛИОГРАФИЈА

- Ђура Јакшић*, есеј, 1950.
Кућа без крова, песме, 1951.
Дај нам данас, роман, 1954.
Мишоловка, роман, 1956.
Чисти и њрљави, роман, 1958.
Саобраћајна несрећа, радио-драма, 1958.
Еуридика, радио-драма, 1959.
Излазак, роман, 1960.
Велики Емануел, радио-драма, 1960.
Икаров лети, радио-драма, 1962.
Ахасфер, роман, 1964.
Литионов чај, радио-драма, 1964.

Наведи наслов радио-драме објављене исте године када је Радомир Константиновић уређивао ревију *Данас*.

4. Прочитај одломке из новинског чланка о додели награде „Жанка Стокић“ глумици Мирјани Карановић. За сваки одломак одреди да ли је чињеница или коментар. Подвуци тачан одговор.

1. Награда „Жанка Стокић“ ове године додељена је по осми пут. Једногласну одлуку о овогодишњој добитници награде донео је жири којим је председавала глумица Мира Ступица.

чињеница или коментар

2. Својим глумачким умећем и изузетном оригиналношћу Мирјана Карановић је у потпуности заслужила признање које носи име велике српске глумице из прве половине прошлог века.

чињеница или коментар

3. Мирјана Карановић је остварила више од осамдесет улога на филму и у телевизијским серијама. Добитница је многобројних домаћих и иностраних глумачких награда и признања.

чињеница или коментар

4. На свечаности су приказани и инсерти из позоришних и филмских остварења у којима је Мирјана Карановић играла, као што су филмови *Пејријин венац*, *Ошац на службеном џуџу*, *Буре баруша* и представе *Позоришне илузије* и *Госпођа миниссарка*.

чињеница или коментар

5. Прочитај одломак из текста *За и против Вука* Меше Селимовића.

За и против Вука
(одломак)

Кад говоримо о нашем народном језику, готово увек полазимо од нетачне чињенице, од мита, да је правописну и језичку реформу започео и први формулисао Вук. Учинили су то, међутим, други пре њега, са мање или више доследности и одлучности, јер Вук није пао с неба, већ је дошао после многих (без обзира на то што је њихов успех био делимичан или никакав), преузевши идеју која је постојала, и давши јој неслућен замах и друштвено-политички значај. [...] Кад ово кажемо, нимало не умањујемо истински револуционарни значај Вукова дела, него га сводимо у реалне оквире, ослобађајући га елемената чуда. То дело је толико велико да Вуку остаје неокрњено наше дивљење, и кад његовим претходницима признамо њихов удео.

По ономе што данас знамо, пре Доситеја, Соларића, Стојковића и других, народним српским језиком, ванредно лепим и чистим, почео је да пише још Гаврил Стефановић Венцловић у првим деценијама XVIII века, сто година пре Вука.

[...]

Почетком XIX века Сава Мркаљ, човек даровит колико и несрећан, чини први значајнији и потпунији покушај промене језика и правописа. Године 1810. у Будиму штампа своју чувену књижицу *Сало дебелота јера* у којој се залаже за принцип: „пиши као што говориш“, а против старог правописа и непотребних слова, чиме се грдно замерио црквеним властима, чак и више него захтевом да прстонародни језик постане књижевни.

У тексту се каже да Вук *није њао с неба*. Заокружи слово испред **доказа** за такву Селимовићеву тврдњу.

- а) Вуково дело сводимо у реалне оквире ослобађајући га елемената чуда.
- б) Нимало не умањујемо истински револуционарни значај Вуковог дела.
- в) Сава Мркаљ чини први значајнији покушај промене језика и правописа.
- г) То дело је толико велико да Вуку остаје неокрњено наше дивљење.

- 6.** Дата реченица припада разговорном, неформалном стилу. Замени неке речи у њој тако да се та реченица може употребити и у званичним, формалним ситуацијама.

Узео сам од ђалета фотоапарат и фотке су успеле супер.

- 7.** У следећим реченицама заокружи речи које треба написати великим словом:

Недељу дана распуста Ђорђе је провео на Фрушкој гори обилазећи Фрушкогорске манастире. Тамо је сазнао да је после слома првог српског устанка, 1815. године, велики број устаника и калуђера из студенице нашао уточиште у тим манастирима.

- 8.** Напиши словима следеће бројеве:

48 _____

128. _____

500 _____

XII _____

- 9.** У сваку од реченица упиши запету тамо где је то потребно.

а) Кад дође време вечере сви укућани окупише се око трпезе.

б) Путујући по земљи Свети Сава сврати у једну кућу да преноћи.

- 10.** Заокружи слово испред правилно написаног примера:

а) ни по чему;

б) од никога;

в) ни зашта;

г) с никим.

11. Прочитај следећу реченицу и одреди службу речи у њој, као што је започето.

Ивана, моја комшиница, прави недељом воћне колаче.

1. Ивана	а) објекат	
2. моја комшиница	б) субјекат	
3. прави	в) апозиција	
4. недељом	г) предикат	
5. воћне колаче	д) прилошка одредба	☐

12. Заокружи слово испред реченице у којој је подвучени падежни облик правилно употребљен.

- а) Јуче сам био у град да купим нове ципеле.
- б) Нећу бити кући цело поподне.
- в) Деда је за доручак изнео сира, јаја и свежег хлеба.
- г) Сваким даном вежбам своју рецитацију за наступ.

13. 1.

Заокружи слова испред дијалеката који су узети као основа српског књижевног језика:

- а) шумадијско-војвођански;
- б) косовско-ресавски;
- в) призренско-тимочки;
- г) источнохерцеговачки.

2.

а) Које је наречје у основи српског књижевног језика?

б) Која су два изговора у основи српског књижевног језика?

_____ и _____

14. Прочитај следеће две реченице и обрати пажњу на значење подвучених речи.

1. Сат је беспрекорно радио десетак година, а онда, ваљда зато што се прашина ипак некако завукла у префињени механизам, казальке су стале.

2. Марко је био префињен човек, примећивао је танане промене у расположењу својих пријатеља, иако је, задубљен у мисли, често ћутао.

Коју особину означава придев **префињен** у обе реченице?

- а) повученост
- б) осетљивост
- в) сложеност
- г) прецизност

Заокружи слово испред тачног одговора.

15. У датој реченици подвучени су придев и заменица. Упиши у табелу назив подврсте подвучених речи и називе њихових граматичких категорија у тој реченици.

Никола Тесла припада изузетним људима који су својим делом обележили доба у којем су живели.

	Врста речи	Подврста речи	Род	Број	Падеж
изузетним	придев				
својим	заменица				

16. У сваком од одломака из приповетке *Кањош Мацедоновић* Стефана Митрова Љубише употребљен је један **облик казивања**. Заокружи назив тог облика.

1.

– Ми се надали да ће нам доћи бољи и виши јунак нег си ти.

Наједи се Кањош да пукне:

– Моја господо! Бољи и виши пођоше бољијема и вишијема, а ја једва вас допадох.

нарација дескрипција дијалог монолог

2.

Приспје Кањош у Млетке на Цвијети, у најљепше доба године. Гдје ће, гдје неће, те он код оне тројице гдје је пио кафу.

нарација дескрипција дијалог монолог

3.

Свод јој је позлатом извезен, ступови мраморни златном жицом опточени, столи од кадифе с бисерним уресом, а дуждево престоље од слонове кости окићено ловорјем.

нарација дескрипција дијалог монолог

17. Препиши из стихова песме *Вече* Војислава Илића бар две **ономатопејске** речи.

Све грли мир и сан. Покашто заурла само
 Суседов стари пас, ил' позно дошавши с рада,
 Испреже ратар плут и стоку уморну поји,
 И ђерам шкрипи све и вода жуборећ' пада.

18. Прочитај одломак. Одреди којој књижевнонаучној врсти припада дело из којег је узет одломак.

За крај, рећи ћу нешто о Гали. Те жене сам се одувек клонио, немам разлога да то кријем. Први пут сам је срео у Кадакерасу, 1929. године, на међународној изложби која је одржана у Барселони. Дошла је са Полом Елијаром, са којим је тада била у браку.

Становао сам код Далија, километар далеко од Кадакераса, места у коме су они одсели. Дали ми је узбуђено саопштио: „Стигла је једна божанствена жена!“

(Луис Буњуел, *Моја лабудова њесма*)

Ово је одломак из:

- а) дневника;
- б) биографије;
- в) аутобиографије;
- г) путописа.

Заокружи тачан одговор.

19. Следеће реченице односе се на роман *Сеобе* Милоша Црњанског. Уз сваку наведену реченицу упиши **препричавање**, ако се њоме препричава то дело, или **анализирање**, ако се њоме дело анализира.

а) Пејзаж и природа, доведени у везу са човеком, срце су ове књиге. Све то укупно, разуме се, трепери емоцијом и тражи лирски тон.

б) Када је стигла зима, Подунавски пук, који се витешки борио на Рајни, остављен је да зимује у туђини и да се сналази како зна и уме.

в) Као и многи елементи у делу Милоша Црњанског, и његов стил је опор за многе, али богат, сочан, ефектан и сасвим свој.

г) На захтев маркиза Асканија Гвадањи, Вук Исакович прикупља и опрема један пук српских војника и води их на далеку Рајну, у рат Аустрије против Француза.

20. Прочитај одломке из драмског дела *Балкански шџијун* Душана Ковачевића.

ЛИЦА И ЛИЧНОСТИ

ИЛИЈА ЧВОРОВИЋ, газда куће, окућнице, жене и идеје о слободоумном човеку и слободној земљи.

ДАНИЦА ЧВОРОВИЋ, Илијина жена.

СОЊА ЧВОРОВИЋ, Илијина кћерка.

ЂУРА ЧВОРОВИЋ, Илијин брат близанац.

ПОДСТАНАР, Петар Марков Јаковљевић. Париски кројач.

I ЧИН

Даница Чворовић, ђесетогодишња домаћица, седи за кухињским столом, љушћи кромџир и услуш слуша радио.

Радио-спикер: ... Драги слушаоци, у наставку програма слушаћемо музику за игру, у емисији „Музика ваше младости“.

(Са првим тактовима аргентинској танца, на улазним вратима одјекну звоно. Даница оставља кромџир, излази у ходник... Враћа се враћећи мужа – Илију Чворовића, човека у годинама, крујној, снажној, плећитој... Човек је задихан, као да је данима шрчао; ослања се на једну фошељу, у ућу просторије, покрај чивилука, брише шаком ознојено чело, ноћма скида цицелу... Прислања десну руку на груди, као да придржава срце. Нервира га „музика за ићру“; оглази и искључује радио. Вади кућују цићарета и шиблице. Нервозно, узнемирено прићљује дуван. Коначно, жена се усуди да га ућића.)

Даница: Зашто су те звали?

(Илија ћући. Оћреса ђећео, нервозно, високо изнад ђећеларе, подвлачи прћима бркове.)

Даница: Јесу те звали због...

Илија: Због чега?

Даница: Па, рекћ си, можда проверавају...

(Илија је ћледа, врћи ћлавом.)

Илија: У гроб ћеш ме отерати... Јел' онај код куће?

Даница: Ко?

Илија: Мој покојни ћаћа! ... Подстанар?

Даница: Није.

Илија: Де је?

Даница: Не знам. Отићћ је јутрос, није се враћћ... Шта је било?

Илија: Ништа... Тек ће бити.

У делу текста ЛИЦА И ЛИЧНОСТИ Душан Ковачевић укратко описује јунака драме Илију Чворовића. Шта је у првом чину потврдило тај опис?

- а) наглашена узнемиреност коју Илија испољава
- б) начин на који Илија разговара са својом женом
- в) наговештена Илијина сумња у подстанара
- г) Илијино нервирање због аргентинског танга

Заокружи слово испред тачног одговора.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!
Ову страну попуњава Комисија!

Укупан број бодова

		,	
--	--	---	--

Број бодова за сваки задатак

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Комисија:

- _____
- _____
- _____
- _____

Упиши ✕ на одговарајуће место.

Идентификациони број (Шифра ученика)	
Школа	
Место	
Презиме и име ученика	